

TÖRÖKÉRKERT -TAVASZVÁRÓ-

Kalendárium

- Böjtmás hava

Zöld Mozaik

- Az év madara

Ügyeskedj!

- Rejtvények, fejtörők

Egészség-ábécé

- A helyes napirend (folytatás)

Tudod-e?

- Illemtan

Információk

- Mit? Hol? Mikor?

Kedves Olvasók!

Március a **böjtmás**, vagy más néven a **kikelet** hava. Idén ez a hónap a nagyböjt időszak. A húsvétot (idén április 12-13.) megelőző negyven napot nagyböjtnak nevezzük. Ez az önmegettartóztatás, tavaszi megtisztulás időszaka. Ilyenkor tiltott a mulatság, a tánc és az emberek étrendjében nincs hús.

Több jeles nap is van ebben a hónapban. A **Gergely-naphoz** (március 12.) kapcsolódik az iskolás gyerekek adománygyűjtő, iskolába toborzó, köszöntő szokása, a **gergelyjárás**. Ilyenkor a kisiskolások föl pántlikázott (szalagokkal díszített), hosszú papírsüvegben (püspök-süvegben), karddal, zászlóval, felbokrétázva járták a házakat. Az iskoláskorba lépő kicsiket arra buzdították, hogy lássanak ők is tanulásához.

Időjósló mondások: „Gergely napi szél Szent György napig él.”, „Megrázza még szakállát Gergely.”

Ebben a hónapban van **Sándor, József és Benedek napja** is, akik mint tudjuk, a tavaszi jó idő hozói. „Sándor, József, Benedek, zsákban hoznak meleget.”

Programajánló:

március 13. (rendhagyó alkalom): **„Szabadság ünnep“**

Kezdet: 14 órakor!

Vesszőparipa, huszársisak és kokárda készítése Dobi Palival.

Játék és táncvezető: Körtvélyesi Anna

Muzsikus: Vaskó Zsolt (duda)

március 20.: Tavaszváró böjti játékok

Karikaelkapó készítése Bálint Ágival.

Játék és táncvezető: Sándor Ildi

Muzsikusok: Kerényi Robi (furulya), Horváth Gyula (koboz)

március 27.: Tavaszváró böjti játékok

Krumplipuska készítése Dobi Palival.

Játék és táncvezető: Tálás Ági

Muzsikus: Lipták Peti (citera)

Helyszín: Hagyományok Háza, Községi terem (1011 Budapest, Corvin tér 8., földszint)

Időpont: 17.00 és 18.30 között

Információ: Várkonyi Tekla

Tel.: +36-1-225-6086

Belépődíj: 500 Ft/fő

(2 éves kor alatt a belépés díjtalan.)

Előzetes bejelentkezés NEM szükséges!

Jeles napok, ünnepek:

március 8.: Nemzetközi Nőnap

március 15.: Az 1848-49-es forradalom és szabadságharc évfordulója

március 22.: A Víz Világnapja

március 25.: Gyümölcstető Boldogasszony ünnepe

március 31.: Áttérés a téli időszámításról a nyárra

Kata

FELHÍVÁS!

Kérjük, ajánlja fel adójának 1%-át a Magyar Máltai Szeretetszolgálat javára.

Adószám: 19025702 - 1 - 43

Köszönjük!

Kiadja a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Közép-Magyarországi Régiója

Szerkesztő: Till Csaba ■ A lapot irták: Král Zsuzsa, Léknyus Katalin, Mészáros Márta, Taródné Kardos Ágnes, Teréz Hajnalka
 ■ Tördelő: Farfás Péter ■ Felelős kiadó: Györi-Dani Lajos ■ A NYOMDAI MUNKÁKAT A FOLYPRINT GYORSNYOMDA VÉGEZTE

Levélcím: 1033 Budapest III. ker., Mikós u. 32.
 Telefon: 388 - 87 - 60, 388 - 89 - 20
 Fax: 368 - 42 - 83
 E - mail: tunderkert@maltai.hu
 Website: <http://www.maltai.hu/tunderkert>

Az év madara 2009-ben

A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület 1979-ben indította el „Az év madara” programot, melynek keretében minden évben egy-egy madárfajt állítanak a figyelem középpontjába. Tudtátok, hogy az idei év madara a kék vércse és a vetési varjú?

Kék vércse

A kék vércse a sólyomfélék családjába tartozik. Hazánk egyik legkisebb, legszínesebb ragadozó madara. Különlegessége, hogy saját fészket nem épít, leggyakrabban vetési varjak fészkeit foglalja el. A kék vércse előfordulási helye: Észak-Afrika, Dél- és Kelet-Európa, Közép-Ázsiától Japánig.

Hol találkozhattok vele Magyarországon? Az alföldi megyékben, Dunántúlon, ritkán a Kisalföldön is előfordulhat. Hossza 30 centiméter, szárnyfesztávolsága 70-75 centiméter. A súlyuk 130-200 gramm között mozog.

Hogy miről ismeritek fel a kék vércsét? A hím színezete sötét, lába piros, alsó farkfedője rozsdavörös. A tojó fejtetője és hasa rozsdás-sárga, hasán nincs mintázat. Röpte sebes és könnyed. Gyakran egy helyben lebeg, testét viszonylag függőlegesen tartja (szítál). Áldozatát ritkán kapja el a levegőben, általában sebes zuhanás után a földön fogja meg a zsákmányát.

A kék vércse leggyakrabban sáskát, szöcskét, tücsköt, egeret, mezei pockot, gyíkot zsákmányol.

Fészkelési helye a síkvidéki erdők, a sűrűbb erdőket nem kedveli. Fészket nem épít, inkább a más madarak által rakott fészkeket foglalja el költésre. Az elfoglalt fészket nem béleli, illetve nem újítja fel.

Ha a kék vércsék kevesen vannak egy területen, akkor nem tudják megvédeni magukat a varjak és a héják támadásától, ezért a kék vércsék száma felére csökkent az elmúlt 15 évben. Ezek a madarak inkább elhagyják a területüket, dolmányosvarjú és szarkafészkekben, ritkán öreg fák nagyobb üregeiben is megtelepsznek, míg a csoportosan költők kizárólag a vetésivarjú fészkeket használják. (Ebben az évben azért választották e két madarat az év madarának, mert létük szorosan összefügg.)

A kék vércse fészkelja 3-4 tojásból áll, melyből

22-23 nap után kikelnek a fiókák. A fiatal madarak 4 hét elteltével hagyják el az otthonukat. Magyarországon rendszeresen április és október között fészkelnek. A vonulást ősszel kezdi meg Dél-Európa és Észak-Afrika irányába.

2001 óta **fokozottan védett madár.** Nagyon lecsökkent a létszáma, ezért óvni, védeni kell.

A legfontosabb teendők, **amivel segíthetjük a madarak szaporodását:** a vetési varjak telepeinek megőrzése, az elektromos tartóoszlopok szigetelése, az alföldi facsoportok fenntartása és újak telepítése, a telepek közelében lévő legelők megőrzése, mesterséges fészektelepek kialakítása.

A következő számban a vetési varjú életmódjával ismerkedhettek meg.

Most pedig egy kis fejtörésre hívlak titeket!

Az alábbi szólásokban, közmondásokban a kihagyott helyre egy-egy madár nevét kell írni. Jó bogarászást!

1. Leccsap valamire, mint a .....
2. ....mondja ....., hogy nagyfejű.
3. Sokat akar a ....., de nem bírja a farka.
4. Egy ..... nem csinál nyarat.
5. Jobb most egy ....., mint holnap egy .....

Ha otthon van internet hozzáférésetek, és kíváncsiak vagytok, hogy hang alapján mennyire ismeritek fel az erdő madarainak és bogarainak a hangját, akkor a Magyar Természettudományi Múzeum honlapján (<http://www.nhmus.hu>) bal oldalt, a játék menüpont alatt próbára tehetitek tudásotokat.

(A szólások-közmondások megfejtéseit az áprilisi lapszámban olvashatjátok.)

Összeállította:
Hajni

Vers

Szécsi Margit: Március

Déli szellők, fújjatok csak,
játsszatok a hajamon.
Olvassz havat, melengető
márciusi szép napom.
Fagyos folyó megáradjon,
vessen bimbót minden ág.
Szébb a somfa gyenge szirma,
mint a szürke jégvirág.
Március van, március van.
Ember s állat érzi már,
dong a kaptár, szárnyat rezget
százezernyi kismadár.

Ügyeskedj!

Színezd ki a képet az utasításnak megfelelően!

- 1 - kék
- 2 - sárga
- 3 - piros
- 4 - narancs
- 5 - szürke

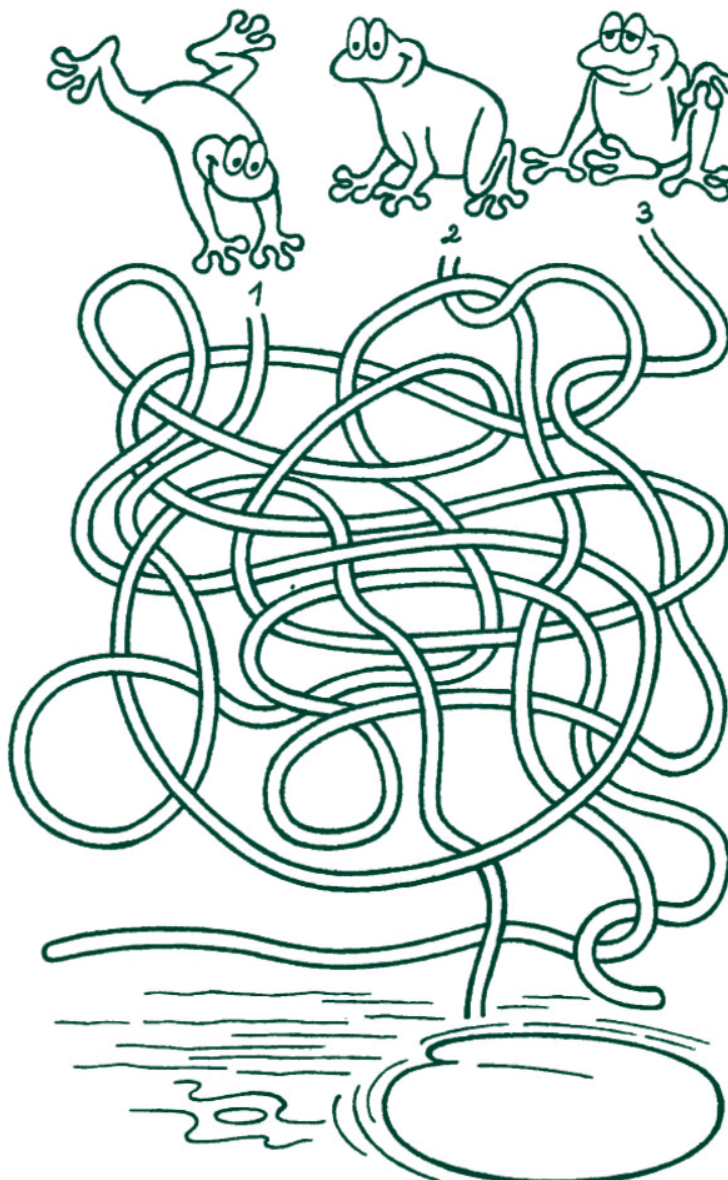

Ügyeskedj!

Kösd össze a pontokat 1-től 34-ig! Ki is színezheted a kapott képet!

Színezd ki azt a békát, amelyiket a tavirózsa levelére vezet az út!

Összeállította:
Zsuzsa

Egészség-ábécé

- napirend -

Milyen legyen a napirendünk?

Sorold be az alábbi tevékenységeket a megfelelő helyre!

Munkanapokon:

Hétvégén, szünidőben:

Mindennap:

1. tanulás	2. kirándulás	3. mosakodás	4. testedzés
5. vendégeskedés	6. munkavégzés	7. játék	8. felelés
9. táborozás	10. hegymászás	11. fogápolás	12. iskolába járás

Tapasztalataid alapján határozd meg, hogy mikor vagy a legfrissebb, mikor tudsz legjobban figyelni, tanulni?

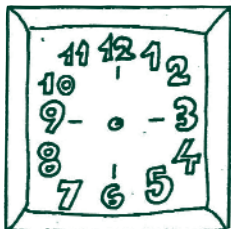
délben, ebéd után

délelőtt

este, tv-nézés közben

Az alábbi órákon mutatóval jelöld a főétkezések időpontjait!

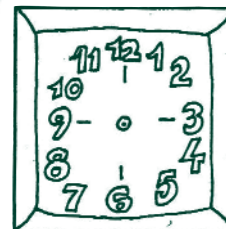
reggeli

ebéd

vacsora

Ági

Március
15.

Mi is a 12 pont?

Az 1848. márciusi polgári forradalom követelése.

Az utolsó rendi országgyűlés ellenzéki pártjának megbízásából 1848. március 12-én fogalmazták meg, s a bécsi forradalom hírére radikálisabb követeléseket is felvettek, mint amilyenek eredetileg az országgyűlési ellenzéké voltak. Március 15-én első forradalmi tettként előzetes cenzúra nélkül kinyomtatták a tizenkét pontot és az összegyűlt tömegben szétosztották. A 12 pont Petőfi Nemzeti dalával együtt a magyar sajtószabadság első terméke volt.

Mit kíván a magyar nemzet.

Legyen béke, szabadság, egyetértés.

1. Kívánjuk a sajtó szabadságát, a cenzúra eltörlését.
2. Felelős minisztériumot Budapesten.
3. Évenkénti országgyűlést Pesten.
4. Törvény előtti egyenlőség polgári és vallási tekintetben.
5. Nemzeti őrsereg.
6. Közös teherviselés.

7. Úrbéli viszonyok megszüntetése.

8. Esküdtszék, képviselőlet egyenlőség alapján.

9. Nemzeti Bank.

10. A katonaság esküdjék meg az alkotmányra, a magyar katonáinkat ne vigyék külföldre, a külföldieket vigyék el tőlünk.

11. A politikai státusfogyók szabadon bocsátassanak.

12. Unió.

Egyenlőség, szabadság, testvériség!

Tudod-e

Ne feledjétek, bűvárokodjatok ti is! Ha különleges adatra bukkantok, írjátok meg a szerkesztőség címére, és az újságba is bekerülhet majd. Várom ötleteiteket!

Mik a jó modor fokmérői?

A jó modor egyik alapja az embertársainkhoz fűződő udvarias, jó viszony. A mások iránti tiszteletünket többek között udvarias kifejezésekkel (pl. „kérem”, „legyen szíves” stb.) használatával fejezzük ki. Ezek ne csak társaságban, hanem otthon is váljanak természetessé! Fontos az is, hogy milyen hangnemben adjuk elő mondanivalónkat, s azt milyen hangerővel kísérik. Nagyfokú illetlenség pl. nyilvánosság előtt fennhangon, szinte már kiabálva közölni véleményünket. A jó modor másik fokmérője a mások iránti tapintat, vagyis hogy viselkedésünkkel ne zavarjunk másokat. Fontos a jó modor szempontjából az előzékenység is. Az előzékenység nem más, mint a másik ember tisztelete, az iránta érzett tapintat és felelősség. Ezt otthon (pl. előre engedem a fürdőszobába a munkába sietőt) és az utcán is (pl. segítek a villamosra való felszállásnál, átadom a helyemet) gyakorolhatjuk nap, mint nap. Jó tudni, hogy előzékeny viselkedésünkre legtöbbször a válasz is előzékeny magatartás.

Illetlenség-e segítséget kérnünk másoktól?

Segítséget kérni és elfogadni nem illetlenség. Mindennapi kapcsolatainkban alapelv és kötelesség kéne, hogy legyen a segítségnyújtás. Ha segítségért fordulnak hozzánk, természetesen nem tagadhatjuk meg, de ügyeljünk a módjára. Kéretlenül ne avatkozzunk mások életébe. A nagy segíteni akarással is okozhatunk kellemetlen percet a másoknak, de lehet bántó az is, ha nem fogadjuk el a felénk nyújtott segítő kezet. Ha segíteni szeretnénk, akkor is tartsuk tiszteletben mások jogait. Ne feledjük, hogy a jót sem illik rátukmálni senkire.

Mi a barátság alapja?

Azt az embert tartjuk barátunknak, aki fontos számunkra, s akiről tudjuk, hogy mi is fontosak vagyunk a számára. A barátság alapja a kölcsönös szeretet és bizalom. A barátunk annyira fontos számunkra, hogy érte képesek lennénk áldozatot is hozni. A barátságba nem fér bele az önzés. A barátságot nem lehet összekeverni a haversággal, ami egy lazább kapcsolat, nem olyan mély, tartós kapcsolat, mint akár egy egész életet végig kísérő barátság.

A Tudod-e? sorozat
Illemtan című kötete
alapján összeállította:

Zsuzsa

Színezd ki a rajzot!

Információk

LAJOS U.:

Kézműves foglalkozás: március 2., 9., 16., 23., 30., 16.00-tól
Társas klub: március 5., 12., 19., 26., 16.00-tól
Agyagzás: március 4., 11., 18., 25., 16.00-tól
Március 15-i kézműves: március 13., 16.00-tól

HUSZTI ÚT:

Babazene: március 9., 23., 11.00-tól
Kártya- és társasjátékok: március 3., 17., 31., 16.00-tól
Kokárdakészítés: március 13., 16.00-tól
Fitt családi zenés torna: március 4., 11., 18., 25., 17.00-tól
(Kozma Zsuzsa pedagógus vezetésével.)

KERÉK U.:

Kézműves foglalkozás: március 4., 11., 18., 25., 16.00-tól
Társasjátéklklub: március 17., 22., 31., 16.30-tól
Diavetítés: március 3., 16.30-tól
Pingpongverseny: március 28., 15.00-tól
Fitt családi zenés torna: március 2., 9., 16., 23., 30., 17.15-től
(Kozma Zsuzsa pedagógus vezetésével.)
Március 15-i vetélkedő: március 14., 15.00-tól

ZEMPLÉN U.:

Kézműves foglalkozás: március 5., 12., 19., 26., 16.00-tól
Jógaklub: március 1., 14.30-tól
Babaúszó-találkozó: március 14., 16.00-tól

GYŰRŰ U.:

Kézműves foglalkozás: március 4., 11., 16.00-tól
Diavetítés: március 2., 13., 20., 27., 16.30-tól
Agyagzás: március 18., 25., 16.00-tól
Vetélkedő: március 12., 16.00-tól

SILVANUS SÉTÁNY:

Kézműves foglalkozás: március 13., 27., 15.00-tól
Babamasszázs: március 4., 11., 18., 25., 10.00-tól
Énekes-mondókás foglalkozás: március 5., 12., 19., 26., 10.30-tól
Diavetítés: március 2., 15.00-tól
Filmklub: március 22., 15.00-tól

SOLYMÁR UTCA:

Kézműves foglalkozás: március 3., 10., 17., 24., 31., 16.00-tól
Agyagzás: március 4., 11., 18., 25., 16.00-tól
Énekes-mondókás foglalkozás: március 5., 12., 19., 26., 11.00-tól

Kedves Gyerekek!

Már bizonyára sokan várjátok a tavaszt, hogy egy kicsit többet lehessen kirándulni, focizni a szabadban. Siettessük együtt a szép időt úgy, hogy elkészítitek ezeket a tavasztündéreket. Egyesével is kитеhetitek az ablakotokra vagy asztalotokra, de egymásba is csúsztathatjátok őket a talpázatuknál lévő bevágások segítségével. Színezzétek ki őket a tavasz színeivel (világoskék, sárga, rózsaszín stb.), majd vágjátok is körbe őket!

Jó munkát!

Zsuzsa

